

2. Дем'янюк Л. Ініціативи міжнародних організацій на підтримку бібліотечно-інформаційного комплексу України. *Бібліотечний вісник*. 2023. № 2. С. 102-113. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0004671>
3. Закірова С. Г. Українські біженці від війни: аналіз інформаційних ресурсів підтримки. Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. 2023. Вип. 67. С. 54-81. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/everlib/item/er-0004707>
4. Наука та бібліотечна справа в умовах воєнного стану в Україні: міжнародна підтримка. *Бібліотечний вісник*. 2022. № 1. С. 107-120. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2022_1_11
5. Спіріна С. Прояви солідарності з Україною світових бібліотек. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2023. Вип. 67. С. 162-173. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2023_67_13
6. Стрішенець Н. Міжнародна допомога українським бібліотекам у час війни: приклад Британської бібліотеки. *Бібліотечний вісник*. 2 (2023). С. 114-120. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/bv_2023_2_13

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-534-1-60>

DIGITALIZATION AND LEARNING: DEFINING THE PROSPECTS FOR EDUCATION

ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ І НАВЧАННЯ: ВИЗНАЧАЮЧИ ПЕРСПЕКТИВИ ОСВІТИ

Zaiets O. M.

*PhD (Philosophy),
Assistant Professor at the Department
of Expertise of Cultural Values
and Design
University of Customs and Finance
Dnipro, Ukraine*

Zasyc O. M.

*кандидат філософських наук,
доцент,
доцент кафедри експертизи
культурних цінностей та дизайну
Університет митної справи
та фінансів
м. Дніпро, Україна*

Демократія, свобода, права людини – геть застарілі поняття – з затертими значеннями. Цензура, контроль, тоталітаризм – такі реалії світу, що глобалізувався, і тим паче, це характеристики теперішнього світу, який має ознаки полярності.

Нещодавно соціальні філософи гучно заявляли про те, що диджиталізація і медіатизація – найефективніша форма контролю населення як біомаси – тримає населення в стані паніки, стимулюючи страхи як на реальних, так і потенційних загрозах [1;3]. Вводячи поняття «капіталізм спостереження», Ш. Зубофф [4] попереджає про загрозу, яку становить для світу глобальні комунікаційні корпоративні монстри, які на основі аналізу прихильності користувачів обирати той чи інший продукт, інформаційний контент, генерують передбачуваний, схожий з ним інший контент, замикаючи людину в її власному нарцисизмі. І людина вже не є вільною у власній домівці, бо не усвідомлює свою залежність від машинного алгоритму і корпорації, яка необмежено узурпує владу-інформацію над користувачем, який добровільно приймає рабство, вважаючи себе вільним, як це не парадоксально. Цифрова мережа, інформаційна корпорація знає про людину більше, ніж вона сама, завдяки швидкості сучасної обробки даних про користувачів.

Розвиток цифрових технологій та активне використання їх в усіх сферах життя потребує нагального усвідомлення людством цієї загрози, яка в них прихована. І відповідні політичні рішення мають бути прийняті в певних соціальних сферах – це обмеження використання ШІ, соціальних мереж, дозволу дітям грати в комп'ютерні ігри та користатись гаджетами. Особливо це має стосуватись перерформатування певних принципів виховання й навчання, які відстали від темпів сучасних технореалій.

Сьогодні дорослі існують в віртуальному світі, обираючи задоволення від обмеженості певним відомим знанням замість відкритості до іншого, зазвичай некомфортного, небезпечного виходу до реальності речей і людей, реального природного і соціального світів. Демократія як ідеологія та її інститути стали фікцією, що політики вже й не приховують, демонструючи деспотичні методи управління.

Занурення у темряву невігластва відбулось через непомітне для всіх захоплення «віртуальним світом», де для кожного небезпека від комунікації із можливим живим іншим (фізичні речі, рослина, тварина, тим паче людина) нівельована можливістю отримувати лише бажану інформацію та фільтрації тієї, яка суперечить прийнятній і приємній. Звуження, герметизація, а то й колапс світоглядних і комунікативних горизонтів.

Дуже рідко виникає запит на уроки критичного мислення – серед тих, хто вже усвідомив власну залежність від гаджетів та жах від безглуздості власного життя, зацикленого на соціальні мережі,

ігрозалежність. Програмісти шукають психологів, коучів, філософів, щоб поговорити як людина з людиною. Про це свідчать попит на гуманітарні уроки на репетиторських сайтах.

Досить гучно і часто в західних ЗМІ лунають промови Дж. Гайдта про занедбане покоління дітей, які ростуть перед комп'ютерами без власної фізичної активності [2].

Закінчиться війна, нам відбудувати країну. І перед усім – школу, маючи на увазі, що без активних перерв для відпочинку, ігор на свіжому повітрі ні школярі початкової школи, ні студенти вишів не можуть бути ні креативними, ні здоровими, ні соціалізованими. Гігієна праці й навчання – це ті ази, які нам ще треба пригадати. Аби взагалі поняття освіти мало сенс.

Людина не комп'ютер, не дівайс, який приєднується блютузом до вайваю. Вона є смертна істота, що має знати про абсолютну істину конечності власного буття на Землі, і усвідомлюючи жах неминучої смерті, творити сенс саме цієї миті тут і зараз, і так без кінця.

Тому людині потрібна людина. Лише значимий Інший допомагає «вмикнути» в нас режим пробудження і життя. До занедбаного ними гуманітарного пізнання ще треба повернути науковців, які забули про важливість фундаментальної науки та найціннішого одкровення про сенс власного існування.

Люди створили бога в особі техніки та не усвідомлюючи того, стали її рабами. Так у щоденному вжитку «штучний інтелект» розглядається вже не як метафора, а буквально, наче комп'ютер є сам досконалою людиною, інтелектом, живою істотою, що мислить, а не лише машиною, яка виконує розрахунки за заданими людиною алгоритмами. При цьому вже людське мислення зводиться до функції машинної обробки даних. Тут філософи-екзистенціалісти, психоаналітики мають нагадати служителям культу позитивної науки і так званої «аналітичної філософії» про особливість мислення як атрибута суто людського існування, про трансцендування, яке є справою свідомості, а не «штучного інтелекту», яким би досконалим і сучасним арифмометром він не був. Нагадати про те, що означає бути людиною та мислити.

Література:

1. Agamben G. Where are we now? The epidemic as politics. – Rowman&Littlefield Publishers, 2021.104p.
2. Haidt J. The Anxious Generation: How the Great Rewiring of Childhood Is Causing an Epidemic of Mental Illness. NY, 1991, 532 p.

3. Palaguta V. Digitalization and Mediatization as Tools for Forming New Types of Subjectivity. *Newsletter on the results of scholarly work in sociology, criminology, philosophy and political science*. Volume 5. Issue 2. 2024. Pp. 37-47

4. Zuboff S. *The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power*. PublicAffairs, 2019. 704p.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-534-1-61>

THE WORD AGAINST WAR: THE ROLE OF LITERATURE IN OVERCOMING GLOBAL DIVIDES

Zymomrya I. M.

*Doctor of Philological Sciences, Professor,
Head of the Department of Theory and Practice of Translation
Uzhhorod National University
Uzhhorod, Ukraine*

In a world shaped by global crises, military conflicts, and cultural confrontations, literature stands as a powerful force for bridging divides. It fosters intercultural dialogue, helps process collective trauma, and creates new avenues for communication and understanding. Yet, not all nations are willing or able to engage in such dialogue. Russian culture and literature, in particular, have long been instruments of imperial ideology – one that not only justifies aggression but also contradicts the core principles of a humanistic world order [10].

The interplay between external and internal conflicts, shaped by the relationship between artists and their environments, plays a crucial role in 21st-century literature. The existential themes of loneliness, fear, and death have taken on deeper significance in response to the trauma inflicted by Russia's war against Ukraine. At the same time, Ukrainians are increasingly determined to reinforce their national identity and foster an international cultural dialogue – one that deliberately excludes the aggressor state.

Conflicts have always left a profound imprint on literature, serving both as a means of artistic reflection on catastrophe and as an act of resistance. War and violence shatter cultural bridges, yet literature possesses the power to rebuild them, forging new pathways for dialogue between nations. One of the greatest dangers in such times is hatred, which, as Ivo Andrić (1892–1975) observed, can become a self-perpetuating force that corrodes society from within: “I know that hatred, like anger, has its function in the